

Podlesna veternica.¹⁾

Spisal Avguštín Šabec.

ilo je meseca malega travna. Zima je že pobrala svoja kopita in se morala umakniti cvetni pomladi. Le tupatam so se v zatišjih in pod grmovjem še skrivali zadnji ostanki nadležne zime, a tudi do teh je polagoma dospel topli pomladanski zrak ter zmagovito zatrl to zadnjo zimsko sled. V prirodi sami pa je bilo že vse polno novega veselega življenja. Topli solnčni žarki so privabili iz zemlje vse polno pomladanskih cvetic, travniki so ozeleneli, drevje in grmovje je jelo polagoma brsteti, sploh vse je hitelo, da se nekako praznično obleče ter po svoje pripomore k veličastvu najlepšega letnega časa — zorne pomladi.

Kamorkoli se je v teh dneh ozrlo človeško oko, povsod je videlo v prirodi toliko lepega, da se je moralo diviti krasnemu prtju, ki se je z njim odela prebujena priroda.

Največ veselja je pripravila pomlad otrokom. Veselo so skakali po tratah in logih, nabirali cvetic, prepevali in uživali neskajljeno otroško veselje. Med temi so bili tudi Poljančeva Angelica, Otorepčeva Milica in Završnikov Jakec. Ker so ti otroci prirodo in vse, kar je bilo v nji, posebno ljubili, je bilo njih veselje izdatno večje kot veselje drugih otrok. Nabirali so cvetk in jih donašali v šolo, saj so vedeli, da napravljajo s tem tudi gospodu učitelju obilo veselja. Gospoda učitelja pa je ta njihov dar vsekdar tudi vidno razveselil. Med cvetkami, ki so mu jih donašali otroci v šolo, pa je zaman iskal ene, dasi je vedel, da je ob tem času že prav obilo cvete. Zdelo se mu je, da se zdi otrokom najbrž ta cvetka preneznatna, zavolj tega je ne prineso v šolo. Naslanjajoč se na to svoje domnevanje, jim je rekel nekega dne:

»Včeraj po popoldanskem pouku sem šel tudi jaz v gozd, da se izprehodim. Tam sem dobil drobno, belo cvetočo cvetico, ki me je s svojim ljubkim, bingljajočim cvetom kaj prijazno pozdravljala. Te lepe, pomladanske cvetice mi pa doslej še niste prinesli, čeravno vem, da cvete že dlje časa, in to v prav veliki množini.«

K tem besedam gospoda učitelja se je Otorepčeva Milica kaj hitro oglasila in rekla: »Da, da, gospod učitelj, tudi mi smo v gozdiču, ki se drži naše vasi in preko katerega nas vodi pot proti šoli, videli prav mnogo takih cvetic. Pa ker nam niso nič kaj ugajale in vemo, da cvete v tem času mnogo lepših cvetic kot je ta, zato je doseđaj tudi nismo hoteli nabrati.«

Gospod učitelj se je nato nasmehnil in rekel: »Izmed vseh cvetic, ki ste mi jih v tem mesecu prinesli, bi mi bila ta navidez preprosta in navadna cvetka napravila še največ veselja, če bi jo ugledal pred seboj na šolski mizi.«

¹⁾ V latinščini: *Anemóne nemorósa*.

Milici se je zdela ta učiteljeva pripomnja naravnost čudna in nerazumljiva. Mislila si je: »Kako more ta neznatna cvetka gospodu učitelju ljubša biti kot druge, ki bodisi glede barve ali drugih lastnosti to izdatno nadkrijujejo.« Porogljiv nasmeh na njenih ustnih je izdal to njeno začudenje, zato se je gospodu učitelju zdelo primerno pripomniti še to-le: »Vem, da se tebi in drugim čudno zdi, ko sem tej nedolžni, neznatni cvetki prisodil prvo mesto med vsemi drugimi, v aprilu cvetočimi cveticami. Zato vam jo hočem najprvo opisati in koncem svojega popisa pojasniti vzrok, zakaj sem tej cvetici med cvetkami prisodil tako odlično mesto. Pritrdili mi boste, da sem ravnal prav. Zato jih pa le prinesite popoldan več s seboj v šolo, da vam jo opišem. Pa tudi nekaj takih prinesite, ki bodo imele pod zemeljske dele, ker so ti pri tej rastlini posebne važnosti.«

Popoldan so prinesli teh cvetic skoraj vsi učenci s seboj v šolo, in gospod učitelj jim je o nji povedal to-le:

Cvetici, ki se bomo o nji danes pogovarjali, pravimo podlesna veter-nica. Ime »podlesna« je dobila odtod, ker raste pod lesjem ali drevjem v gozdu, a »veternica« ji pravimo zato, ker se njen nežni, na dolgem, tenkem peclju se nahajajoč cvet ob vsakem vetru, tedaj tudi pri najmanjši sapici ziblje semintja. Veternic imamo več, ki se vse ne toliko po cvetu kot po listih bistveno razločujejo od podlesne veternice. Tako imamo poleg podlesne veternice še trilistno veternico, hostno veternico in zlatičasto veternico, ki je podlesni prav podobna, le da cvete rumeno, medtem ko ima podlesna bel cvet. Iz vrste, kamor štejemo podlesno veternico, je največ prvih pomladanskih cvetic, izmed katerih se nekatere po svojih lepo barvanih cvetih naravnost odlikujejo. Tako cvete zgodaj spomladi višnjevi jetrnik, modrovijoličasta velikonočnica in nji sorodni kosmatinec ter nam že znani črni teloh, ki vsi krasno cveto in sodijo med najlepše cvetice sploh. V to vrsto pa spada še nebroj drugih cvetic, ki rastejo v poletnih mesecih v veliki množini in so znane pod imenom »zlatice«. Vse te, večinoma rumeno cve-toče rastline so pa s podlesno veternico vred več ali manj škodljive, nekatere celo hudo strupene. — V zemlji ima podlesna veternica kot gosje pero debelo, okroglo, rumeno ali rjavkasto vodoravno koreniko. Kot pri večini pomladanskih cvetic tako služi tudi pri podlesni veternici korenika v to, da se na nji kot na podzemeljskem stebalu razvije še v zemlji bodoča, nova rastlina. Podlesna veternica je tedaj kot skoro vse prve pomladanske cve-tice trpežna rastlina. Ker se pa nahaja ta korenika skoro čisto pri vrhu zemlje in bi nastala zaradi tega zlasti ob hudih zimah nevarnost, da bi zmrznila in poginila, zato si je izbrala za svoje bivališče prostor pod drevjem in grmovjem, da jo pred mrazom varuje listje, ki je jeseni z dreves popa-dalo na tla. Če koreniko jeseni izkopljemo, zapazimo na enem njenih koncev mlado kalico, na kateri je že razločevati vse nadzemske dele. Na tistem delu korenike, iz katerega raste nova rastlinica, pa vidimo poleg omenjene kalice še drugo, z belimi lističi obdano, v obliki majhnega popka.

(Konec.)

